

Goed doordachte werkopdrachten motiveren en stimuleren de student

Voor een student is het belangrijk dat hij werk krijgt aangeboden dat leerzaam is en dat past bij zijn opleiding. De inhoud van het werk en het niveau moeten goed aansluiten bij de opleidingsdoelen.

De vraag: 'Wat voor werk wil je doen?', weet een student vaak zelf niet goed te beantwoorden. Deze tipkaart helpt daarbij en bevat tips voor het geven van werkopdrachten aan de student.

Een effectieve werkopdracht houdt rekening met de volgende criteria:

1. *Relatie met leerdoelen*
De aangeboden werkopdrachten zijn in overeenstemming met het opleidingsprogramma van de student. De student herkent zich in de leerdoelen.
2. *Uitdaging en complexiteit*
De werkopdrachten bevatten voldoende uitdagende en gevarieerde opdrachten.
De complexiteit hiervan is in overeenstemming met het niveau van de student.
3. *Zelfstandigheid*
De aangeboden werkopdrachten bevorderen de zelfstandigheid van de student.

1. Relatie met leerdoelen

a. Bepaal duidelijk het doel van een opdracht

Kijk wat er in de praktijk aan werkzaamheden gedaan wordt en welke leerdoelen hierin zitten. Laat de student zelf ontdekken welke theorie, vaardigheden en houdingsaspecten ontbreken en hoe die aangeleerd kunnen worden. Ondersteun hem hierbij indien nodig. Let hierbij ook op de leerstijl van de student. Is de student bijvoorbeeld een doener of een planner. Leg de lat niet te hoog, maar ook niet te laag. Studenten zijn meestal geboeid door uitdagingen. Speel dat spel ook eens! Motiveer en stimuleer de student, benadruk het goede!

b. Bepaal wat de student moet doen

Dit is niet hetzelfde als bepalen wat je de student wilt leren. Belangrijk is het verschil tussen leeractiviteiten en leerresultaten. Welk soort opdracht zal de student helpen om de doelen te

bereiken die vooropgesteld zijn en hoe kan men beoordelen of dit succesvol is verlopen.

Om te voorkomen dat de student overspoeld raakt door wat hij allemaal tegelijk moet kunnen, splitst u het werk in afzonderlijke delen. Zo kan de student het werk of de taak stap voor stap leren. Het uiteenrafelen van werk in afzonderlijke stappen noemen we werkontleding. We kunnen zo'n werkontleding vergelijken met en gebruiksaanwijzing of een handleiding van een apparaat. De aard van de opdrachten wordt gerelateerd aan het stadium waarin het leren zich bevindt. Het leren doorloopt drie stadia:

1. *Verwerven*
Tijdens het verwervingsstadium krijgt de student nieuwe informatie. Aan het einde van dit stadium kan hij iets doen, dat hij voordien niet kon.
2. *Verwerken*
Tijdens het verwerkingsstadium wordt de geleerde informatie of vaardigheid zodanig geoefend dat dit gedurende een bepaalde tijd bewaard (onthouden) wordt.
3. *Transfer*
Na het transferstadium is de bekwaamheid aanwezig om de verworven informatie op te roepen en deze in een nieuwe situatie te gebruiken.

Het is raadzaam regelmatig herhalings- en verwerkingsopdrachten te laten uitvoeren. Daarmee ga je na wat de student heeft onthouden en of zijn vaardigheid op peil is gebleven. Breng de student in meerdere situaties waar dezelfde onderdelen op een andere manier terugkomen. Aansluiten bij de belevingswereld van de student kan dit proces positief beïnvloeden!

Plaats ten slotte de uit te voeren opdrachten in een planningsformulier zodat ze ook daadwerkelijk volgens planning worden uitgevoerd.

c. Persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) van de student

Naast een portfolio, waarin de student toont aan welke competenties hij gewerkt heeft, werkt hij met een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP). Dit POP vormt de basis voor de leerweg door de gehele opleiding. De student beschrijft in het plan welke persoonlijke doelen hij met zijn opleiding wil bereiken. Aan de hand van dit plan bepaalt hij – binnen de gestelde opleidingseisen en in overleg met zijn praktijkopleider – zoveel mogelijk zijn eigen leerweg. Deze eigen leerweg beschrijft de doelen, activiteiten en plannen om zijn opleiding vorm te geven en te werken aan verschillende competenties.

2. Uitdaging en complexiteit

a. Uitdaging

Vaak komt een student pas goed uit de verf als hij iets kan maken of doen dat aansluit bij zijn eigen belevingswereld. Het zoeken naar een oplossing voor zijn probleem wordt dan ineens veel belangrijker, omdat hij hierbij direct gebaat is.

Praktijkvoorbeeld: een bedrijf bood de mogelijkheid om op zaterdag te werken aan het maken van 'mini-motoren'. Hierin kwamen veel vakhandelingen voor uit de dagelijkse praktijk, zoals lassen, uitrichten en stellen. Tien werknemers werkten – in hun 'vrije tijd' – hieraan mee. Het resultaat: iedereen had een mini-motor en was een hoop kennis en vaardigheid rijker.

Belangrijk is dat 'plezier in het werk' ervaren wordt. Al stressend is er immers niet of nauwelijks ruimte voor een gezonde uitdaging.

Tips voor de praktijkopleider

1. Reageer positief (door woorden of gelaatsuitdrukking) op prestaties die voor de student een vooruitgang betekenen. Reageer liever op de dingen die gedaan worden (zakelijk) dan op de persoon in kwestie (persoonlijk).
2. Schep een ontspannen sfeer, waarin geen angst voor sanctie bestaat.
3. Geef duidelijke aanwijzingen om van de ene activiteit naar de andere over te gaan. Geef de student voldoende oefenstof om zich op zijn gemak te voelen en zorg voor voldoende variatie om verveling te voorkomen.
4. Stimuleer individuele oefening m.b.t. nieuwe lesstof. Biedt gelegenheid om individuele leerprestaties te demonstreren en leer de student positief te reageren, zowel op pogingen als op geslaagde resultaten.
5. Maak regelmatig gebruik van humor om spanning en verveling op te heffen.
6. Bekritiseer de student niet in een groep, maar neem hem apart.

b. Complexiteit

Bij verbreding worden nieuwe begrippen en inhoud toe aan de leerinhoud. Verdieping vergroot de complexiteit van de verwerking binnen dezelfde leerinhoud.

Het voor een student gewenste complexiteitsniveau van werkzaamheden is niet binnen ieder bedrijf beschikbaar. Het is dus belangrijk te weten wat 'maximaal haalbaar' is binnen het leerbedrijf (en bij de student).

Toenemende complexiteit houdt (bijna) automatisch in, dat er binnen het leerbedrijf vakspecialismen zijn. Maak hiervan gebruik door werknemers, die deze specialismen vertegenwoordigen, in te schakelen bij het leerproces.

c. Diversiteit

Als een student te lang met hetzelfde bezig is, zal zijn houding dit al vrij snel verraden. 'Hangen' en anderen van hun werk houden zijn kenmerkend in een dergelijke situatie. Dit voorkom je door (veel) afwisselend werk aan te bieden, hoewel soms een bepaalde techniek gewoon moet worden geoefend.

Met enkele studenten in competitie een bepaald leerdoel oppakken, geeft vaak een verbluffend resultaat, omdat de ene student niet voor de andere wil onderdoen.

3. Zelfstandigheid

a. 'Groei' naar zelfstandigheid

Een student moet 'groeien' naar een zekere zelfstandigheid. Afhankelijk van de tijd die hij bezig is met zijn vak, zal hij zich op andere zaken richten. In eerste instantie zal hij moeten wennen door goed op te letten en op de juiste manier uitgedaagd te worden. Vervolgens zal hij zelf ontdekken waar hij te kort komt en moeite doen om dit aan te vullen. Als vakvolwassene zal hij zijn eigen kritiek opvoeren om zo het beste uit zichzelf te halen. Zelfstandigheid heeft alles te maken met zelfvertrouwen. Dit kan slechts groeien met behulp van opbouwende kritiek en (zelf) bevestiging.

b. Bpv-planning en -voortgang

De student is zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van de voortgang. Dit is niet voor elke student direct uit te voeren, sommigen hebben daarbij hulp nodig. Maak daarover dan duidelijke afspraken met de student.

Hieronder vindt u daarvan een aantal voorbeelden:

- De student maakt voor datum 'x' een planning en houdt de voortgang bij in een overzicht. Op een vaste dag (bijvoorbeeld iedere maandag) maakt hij een gedetailleerde activiteitenplanning voor de komende week.
- De student verzamelt vooraf informatie over de taken die hij moet uitvoeren.
- De student maakt de opdrachten in de week waarin ze zijn gepland.
- De praktijkopleider beoordeelt en controleert de taken en opdrachten conform de daarover gemaakte afspraken tussen student en praktijkopleider.
- De student signaleert tijdig bij de praktijkopleider wanneer er afwijkingen van de planning dreigen te ontstaan.
- Afspraken die u met de student maakt kunt u het beste vastleggen.